

PARTIJ VOOR RECHT, VRIJHEID EN WELVAART

De **Partij voor Recht, Vrijheid en Welvaart** (ook wel Partij voor Recht en Vrijheid genoemd) trachtte in 1952 de versplinterde conservatieve krachten te bundelen tegen het in haar ogen verwerpelijke dirigistische beleid van de regering.

Na de soevereiniteitsoverdracht en de daaropvolgende opheffing van het Nationaal Comité Handhaving Rijkseenheid viel de uiterste rechterzijde van het toenmalige politieke spectrum uiteen in tal van kleine groeperingen en organisaties (bijvoorbeeld de **Katholieke Nationale Partij** (KNP) en de Nationale Partij). Sommige van deze trachtten aandacht te vragen voor de belangen van Indische Nederlanders, Ambonezen of oud-strijders, anderen keerden zich voornamelijk tegen de verloedering van de zeden en de toename van de staatsbemoeiens. Allen hadden een felle afkeer van de PvdA en een sterke voorkeur voor orde, gezag en vaderlandsliefde gemeen.

In de herfst van 1951 werd een eerste poging gedaan om de verschillende organisaties achter één vaandel te scharen. Op 17 november 1951 kwamen zo'n tachtig personen bijeen te Den Haag om de Federatie voor Recht en Vrijheid op te richten. Onder de aanwezigen bevonden zich vertegenwoordigers van de Vaderlandse Kring (onder andere C.E.L. Helfrich), de Nationale Partij (onder andere W.K.H. Feuilletau de Bruyn), Nationaal Reveil (W.A. Veenhoven), het blad *Nieuwsbrief* (J. Fabius) en prominente conservatieven als de van zijn kruistocht tegen de fiscus bekende G.M.G.H. Russel en oud-Vrijheidsbondlid E.W. Wijnaendts Francken-Dyserinck.

De federatie zag in de bestrijding van de PvdA en haar dirigistische beleid haar voornaamste taak. Over de vraag welke organisatievorm het samenwerkingsverband zou aannemen, bestond binnen de federatie echter weinig consensus. De kwestie van het leiderschap vormde eveneens een splijtzwam. Binnen de kortste keren raakte de Federatie voor Recht en Vrijheid dan ook verzeild in allerlei interne conflicten, die op hun beurt weer leidden tot het uittreden van verschillende groepen. Zo keerden enkele groepen de federatie de rug toe nadat zij op 16 maart 1952 had besloten om kandidaten voor de Tweede-Kamerverkiezingen op 25 juni 1952 te stellen. Voor die gelegenheid had de federatie zich omgedoopt tot Partij voor Recht, Vrijheid en Welvaart. Nog dezelfde maand verlieten partijvoorzitter Feuilletau de Bruyn en bestuurslid Fabius de partij als protest tegen de wijze waarop het machtige bestuurslid Russel de kandidatenlijst had samengesteld. Niet Fabius en Feuilletau de Bruyn, maar de Amsterdamse advocaat W. Broertjes en de bekende journalist P.H. Ritter jr. waren door Russel aangezocht om de partij aan te voeren. Russel zelf nam na het vertrek van Feuilletau de Bruyn het voorzitterschap van de federatie over.

Het program dat de partij kort daarop presenteerde kende behalve de bekende eisen (terugtrekken overheid, bescherming Nederlandse belangen in Indonesië, handhaving Nederlands gezag in Nieuw-Guinea) enige opvallende punten zoals de instelling van een Raad voor Fiscaal Rechtsherstel, gelijke kansen voor mannen en vrouwen en de bevordering van een wettelijke regeling voor adoptie. Met de laatste twee eisen, die de invloed van feministe Wijnaendts Francken-Dyserinck verraden, trachtte de partij vooral het meer behoudende vrouwelijke electoraat aan zich te binden. Voorts trachtte de partij haar achterban vooral uit de kringen van legerpersoneel, oud-strijders en Indische Nederlanders te vergaren.

Gebrekkige financiële ondersteuning en onderling gekrakeel bemoeilijkten echter de campagne van de partij. Daarbij had de lijst van de federatie te kampen met de concurrentie van de KNP en in mindere mate van het door Feuilletau de Bruyn en Fabius na hun vertrek opgezette **Jong Conservatief Verbond**.

De uitslag van de verkiezingen was uitermate teleurstellend. De partij behaalde slechts 18.973 stemmen (0.35%), waarmee zij ruim onder de kiesdrempel bleef steken. Buiten enige kleine steunpunten in het westen van het land (Amsterdam, Den Haag, het Gooi) bleek vrijwel niemand warm te lopen voor de ideeën van Russel, Broertjes en Ritter.

Na de verkiezingen voor de Tweede Kamer ging men in de partij naarstig op zoek naar de oorzaken voor het falen. De sfeer in de toch al weinig eensgezinde partij raakte geheel verziekt door allerlei beschuldigingen over en weer. Tot enigerlei activiteit kwam de partij in het geheel niet meer. De naam werd gewijzigd in Nationaal Verbond voor Recht en Vrijheid, waarvan Russel tot 1955 voorzitter bleef. Broertjes zou nog opdruken in allerlei andere conservatieve partijtjes als de **Nationale Unie** en de **Christen-Democraten Unie**. Een aantal andere leden, waaronder J.W. Mentel, sloot zich aan bij de **Nederlandsche Oppositie Unie**.